

Vlaams
Parlement

ingediend op **300** (2014-2015) – Nr. 1
26 maart 2015 (2014-2015)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Francesco Vanderjeugd

over het Vlaams Programma
voor Plattelandsontwikkeling 2014-2020

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

mevrouw Cathy Coudyser, de heer Jelle Engelbosch, de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, de heer Jan Van Esbroeck, mevrouw Sabine Vermeulen;
de heren Jos De Meyer, Bart Dochy, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Johan Verstreken;
de heren Herman De Croo, Francesco Vanderjeugd;
de heer Rob Beenders, mevrouw Els Robeyns;
de heer Johan Danen.

Plaatsvervangers:

de heren Matthias Diependaele, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, mevrouw Tine van der Vloet;
de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Michel Doomst, Jan Durnez;
de dames Lydia Peeters, Freya Saeys;
de heren John Crombez, Kurt De Loor;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Stefaan Sintobin.

INHOUD

I.	Toelichting door mevrouw Belinda Cloet	4
1.	Europees kader.....	4
2.	PDPO III-proces.....	4
3.	PDPO III-programmadocument.....	5
4.	PDPO III-maatregelen	5
II.	Beschouwingen door minister Joke Schauvliege	8
III.	Bespreking.....	9
	Gebruikte afkortingen	13

Op 11 maart 2015 organiseerde de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid een gedachtewisseling over het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2014-2020, met mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, en mevrouw Belinda Cloet, coördinator PDPO III van het Departement Landbouw en Visserij.

I. Toelichting door mevrouw Belinda Cloet

1. Europees kader

Mevrouw *Belinda Cloet* schetst dat PDPO III de Vlaamse invulling is van het ELFPO, het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling waaraan een aantal Europese verordeningen gekoppeld zijn. Het ELFPO vormt de tweede pijler van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en valt onder de koepel van de ESI-fondsen, waartoe ook het ESF, EFRO en EFMZV behoren. Dat impliceert dat een aantal verordeningen moet worden nageleefd. Het ELFPO draagt ook bij aan de EU2020-doelstellingen.

EU2020 werkt met vijf kerndoelstellingen voor slimme, duurzame en inclusieve groei. Voor de ESI-fondsen gelden elf thematische doelstellingen, die vertaald worden in zes prioriteiten voor het ELFPO:

- de bevordering van kennisoverdracht en innovatie in de land- en bosbouwsector en in plattelandsgebieden;
- de versterking van het concurrentievermogen van de landbouwsector en de verbetering van de rendabiliteit;
- de bevordering en de organisatie van de voedselketen en het risicobeheer in landbouw;
- herstel, instandhouding en verbetering van de ecosystemen die verband houden met land- en bosbouw;
- het efficiënt hulpbronnengebruik en de omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw, de voedsel- en de bosbouwsector;
- de economische ontwikkeling van plattelandsgebieden, sociale inclusie en armoedebestrijding.

Elke prioriteit kent vervolgens nog een aantal focusgebieden.

Mevrouw Cloet geeft ook nog de drie horizontale doelstellingen mee, namelijk innovatie, milieu en klimaat.

Het GSK is de koepel voor alle ESI-fondsen. Onder het GSK moet elke lidstaat een partnerschapsovereenkomst sluiten met de Europese Commissie die al de fondsen van die lidstaat omvat. België heeft één partnerschapsovereenkomst met de EC gesloten. Die overeenkomst omvat dus alle operationele programma's voor de fondsen in België en werd bij de EC ingediend op 23 april 2014 en goedgekeurd op 29 oktober 2014.

PDPO III of het Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling 2014-2020 werd op 24 april 2014 bij de EC ingediend. De opmerkingen van de EC werden op 3 september 2014 meegedeeld. De goedkeuring werd verleend op 13 februari 2015.

2. PDPO III-proces

De totstandkoming van PDPO III begon in 2012 met het ontwikkelen van een strategie, schetst mevrouw Cloet. Er werd daartoe een consultatiedag met de stakeholders georganiseerd. Met de betrokken administraties werd een SWOT-

analyse van de Vlaamse land- en tuinbouw en het platteland uitgetekend. De studiedienst van het Departement Landbouw en Visserij maakte een omgevings- en nodenanalyse en er werd een ex-ante-evaluatie uitgeschreven door een externe partner.

De daaruit voortvloeiende conclusies leidden tot de strategie, die uit vier hoofdthema's bestaat. Het eerste thema betreft de jonge landbouwers. Het doel is de instroom van jonge landbouwers te bevorderen, zodat er een toekomstgerichte sector is en een vlotte generatiewissel mogelijk is. Een tweede strategisch thema is innovatie en opleiding, zodat de landbouw kan inspelen op bedrijfsgerichte en maatschappelijke uitdagingen. Het derde thema is de verhoging van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector. Dat heeft een economisch aspect zoals de positie in de keten, de crisisbestendigheid en het risicobeheer en een ecologisch aspect zoals biodiversiteit en emissies. Het vierde strategische thema is het versterken van de kwaliteit en vitaliteit van het platteland.

Over de strategie werd in juli 2013 een gezamenlijk advies uitgebracht door de SALV en de Minaraad.

Een tweede fase in de totstandkoming van PDPO III was het uitschrijven in 2013 van de maatregelen. In diezelfde periode is ook de ex-ante-evaluatie afgerond, was er een MER-kennisgeving en werden de standaardkosten gecertificeerd, somt mevrouw Cloet op.

Het gemeenschappelijk advies van de SALV en de Minaraad over de maatregelen werd verstrekt in december 2013. De Vlaamse Regering keurde het voorstel voor PDPO III goed op 24 januari 2014. De goedkeuring van de EC dateert van 13 februari 2015.

3. PDPO III-programmadocument

PDPO III is een zeer lijvig document, stipt mevrouw Cloet aan. De belangrijkste hoofdstukken zijn die over de maatregelen, het financieringsplan en het indicatorenplan.

Het Europees budget voor Vlaanderen in de periode 2014-2020 bedraagt 288 miljoen euro. 50 percent van het programma wordt gefinancierd, wat betekent dat ook Vlaanderen 288 miljoen euro bijdraagt. Vanaf 2016 worden middelen getransfereerd vanuit pijler 1 van het GLB, in totaal 96 miljoen euro.

4. PDPO III-maatregelen

De PDPO III-maatregelen volgen de Europese nummering, licht de spreker toe, wat betekent dat niet alle nummers in Vlaanderen gebruikt worden.

M01 is de maatregel rond kennistransfer en bestaat uit twee submaatregelen. De eerste submaatregel gaat over naschoolse vorming en bestond al in een vorige periode: opleidingen, starterscursussen en stages door erkende opleidingscentra. De tweede submaatregel, de demonstratieprojecten, bestond ook al. Op regelmatige tijdstippen wordt een oproep voor een demonstratieproject gelanceerd waarop erkende centra een project kunnen indienen.

M02 gaat over de bedrijfsadviesdiensten en draagt nu de naam KRATOS. Er wordt steun gegeven voor advies voor land- en tuinbouwers. Er zijn negen modules waarop het advies kan worden aangevraagd, gaande van het ondernemingsplan en bedrijfseconomisch advies, over randvoorwaarden, vergroening, biodiversiteit, klimaat en water en bodem, tot arbeidsveiligheid. In

tegenstelling tot het voorgaande programma wordt de steun nu aan de erkende adviesbureaus gegeven en niet meer aan de landbouwers. Dat laat toe meer controlerend op te treden ten opzichte van de adviesbureaus.

M04 is de belangrijkste maatregel en gaat over de investeringen. Er zijn vier submaatregelen. De belangrijkste submaatregel behelst de productieve investeringen of de VLIF-steun. Er zijn drie prioriteiten, namelijk het inzetten op het concurrentievermogen, efficiënter energiegebruik en emissiereductie. Zoals in de vorige periode wordt er gewerkt met een gesloten lijst van subsidiabele investeringen. De voorwaarden voor de landbouwer blijven ongeveer dezelfde: er moet een minimuminkomen uit landbouw zijn, de landbouwer moet vakbekwaam zijn en een brutobedrijfsresultaat van minstens 40.000 euro hebben.

De submaatregel voor niet-productieve investeringen is nieuw, aldus mevrouw Cloet. Het was vroeger een onderdeel van de beheerovereenkomsten of andere As 2-maatregelen, maar moet nu als afzonderlijke maatregel worden opgesteld. Het gaat om een gesloten lijst van subsidiabele investeringen. Dat zijn investeringen die op geen enkele manier een economisch voordeel opleveren voor de landbouwer, zoals de aanplant van kleine landschapselementen of het aanbrengen van kleinschalige waterinfrastructuur. De groep van begunstigden is iets ruimer dan voor de klassieke VLIF-steun. Alle actieve landbouwers, zoals gedefinieerd voor pijler 1, zijn toegelaten.

De derde submaatregel, projectsteun voor innovatie in de landbouw, is eveneens nieuw. De VLIF-lijst bevatte nog niet de nieuwe of zeer innovatieve investeringen. Daardoor vielen echte innovaties uit de boot. Er wordt nu een specifieke oproep gelanceerd en een landbouwer die iets innovatief wil doen, kan daarvoor een aanvraag indienen.

De vierde submaatregel bestaat al en gaat over de steun voor de verwerking en de afzet van landbouwproducten.

M06 handelt over de ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen en bestaat uit twee submaatregelen. De eerste submaatregel is de overnamesteun voor jonge landbouwers of de klassieke vestigingssteun. De landbouwer moet jonger dan 40 jaar zijn, een minimuminkomen uit landbouw halen van 12.000 euro, vakbekwaam zijn en een brutobedrijfsresultaat van minstens 40.000 euro hebben. Nieuw is dat er met een vast forfaitair steunbedrag van 40.000 euro wordt gewerkt. Onder bepaalde voorwaarden kan het bedrag worden verhoogd tot 55.000 of 70.000 euro.

De tweede submaatregel, ontwikkelingssteun voor kleine landbouwbedrijven, is nieuw. Het gaat om bedrijven die niet in aanmerking komen voor de eerste submaatregel. Deze bedrijven zijn kleiner dan de bedrijven die vestigingssteun krijgen. Ze hebben een brutobedrijfsresultaat tussen de 20.000 en 40.000 euro. Ze krijgen een standaardbedrag van 7000 euro, dat in bepaalde gevallen met twee maal 4000 euro kan worden verhoogd en dus in totaal 15.000 euro kan bedragen.

M07 is de vroegere As 3-maatregel. Het zijn twee clusters van gebiedsgerichte maatregelen voor het platteland. Het versterken van de omgevingskwaliteit en de vitaliteit van het platteland. Het zijn de projecten die provincies lanceren rond recreatie, erfgoed, hernieuwbare energie, streekproducten enzovoort. Een tweede cluster is de inrichting van Natura 2000-gebieden, met een viertal submaatregelen, namelijk natuurinrichting, natuurprojectovereenkomsten, uitzonderlijke eenmalige natuurinrichtingsprojecten en investeringssubsidies in natuurgebieden.

M08 is de maatregel rond bosbouw. Agroforestry wordt voortgezet, stelt de spreker. Het is steun voor de aanlegkosten voor boslandbouwsystemen. Bebossing wordt ook nog altijd gesteund en omvat een aanlegsubsidie, een onderhoudssubsidie en een inkomenscompensatie. Er is ook steun voor herbebossing.

M09 is nieuw en betreft de oprichting van producentenorganisaties. Er wordt vijf jaar steun verleend aan pas opgerichte producentenorganisaties. Dat gebeurt met een oproep. Het steunpercentage hangt af van de afgezette productie.

M10 is een belangrijke cluster van agromilieu- en klimaatmaatregelen. Er zijn twee types: de agromilieumaatregelen 'landbouw' en de beheerovereenkomsten van de VLM.

Onder de agromilieumaatregelen 'landbouw' vallen vijf submaatregelen:

- vlinderbloemigen;
- mechanische onkruidbestrijding;
- verwarringstechniek;
- behoud van lokale veerassen;
- de nieuwe maatregel van teelt van vlas en hennep zonder stikstofbemesting.

Onder de beheerovereenkomsten zitten 27 acties rond:

- bescherming van soorten;
- aanleg en onderhoud van stroken, bijvoorbeeld erosiestroken;
- onderhoud van kleine landschapselementen;
- waterkwaliteit;
- Natura 2000.

De beheerovereenkomst inzake waterkwaliteit is sterk gewijzigd, merkt mevrouw Cloet op. Er zijn drie beheerovereenkomsten rond Natura 2000, waarvan één rond fosfaatuitmijning en twee rond nultbemesting.

M11 gaat over de biologische landbouw. Hierin zit de hectaresteen voor de omzetting en de voortzetting van biolandbouw.

M16 over samenwerking bestaat uit twee nieuwe submaatregelen. Een betreft de plattelandontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving. Die maatregel wordt door de VLM beheerd, deelt mevrouw Cloet mee. Er wordt gekeken naar projecten rond lokale voedselvoorzieningen en hernieuwbare energie. De tweede submaatregel is de steun voor de oprichting van EIP-Operationele Groepen. De verschillende actoren rond onderzoek en innovatie worden samengebracht. Onderzoek wordt zo meer vraaggestuurd en de resultaten van het onderzoek gaan meer naar de landbouwer. Er is samenwerking nodig tussen land- en tuinbouwers, adviseurs, onderzoekers, ondernemers en andere actoren. Hiervoor zal regelmatig een oproep verschijnen.

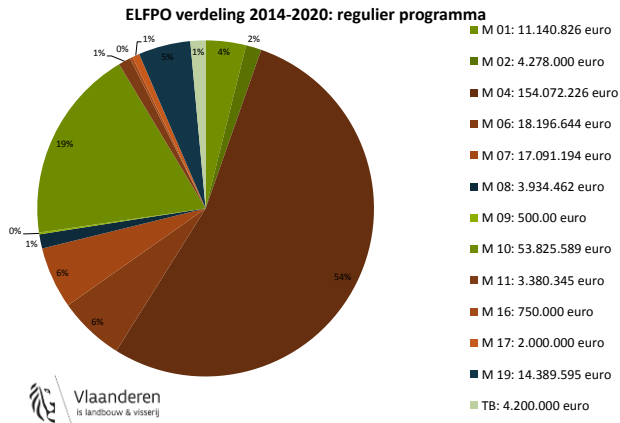
M17 over risicobeheer is ook nieuw. Na de regionalisering van het Landbouwrapenfonds wordt bekeken of er ondersteuning aan de brede weersverzekering kan worden gegeven.

M19, Leader, is gekend. Het is een bottom-upbenadering waarbij met verschillende entiteiten wordt samengewerkt. Dat bestond eerst buiten PDPO en is sinds de vorige programmaperiode een onderdeel van PDPO. Er zijn afgebakende Leadergebieden. Per gebied wordt een plaatselijke groep opgericht, een publiek-privaat partnerschap. Het wil de samenwerking van individuen, organisaties en gemeenten bevorderen. Er zijn in Vlaanderen twaalf gebieden afgebakend. Dat zijn er twee of drie per provincie. Er zijn vier submaatregelen: een voor de werking van de plaatselijke groepen, een voor de opmaak van de lokale

ontwikkelingsstrategie, een voor de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie en een voor samenwerkingsprojecten.

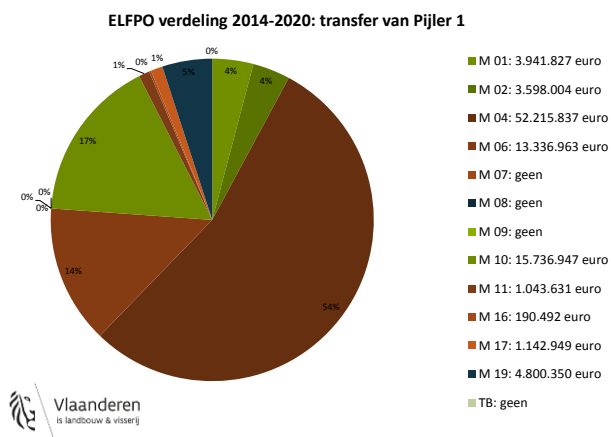
Tot slot geeft mevrouw Cloet toelichting bij de budgetverdeling aan de hand van twee diagrammen, een over de budgetverdeling en een over de transfer van pijler 1.

PDPO III – maatregelen

Bij de budgetverdeling gaat 4 percent naar M01 Kennistransfer. Het grootste deel gaat naar M04 Investeringssteun. Het tweede grootste aandeel is voor de agromilieumaatregelen.

PDPO III – maatregelen

Ook van de middelen die van pijler 1 komen, gaat het grootste deel naar de investeringssteun. Er gaat een belangrijk deel naar M06 Vestigingssteun en M10 Agromilieumaatregelen.

Het bedrag bij TB is het bedrag dat voorzien is voor de werking van PDPO III. Dat is in Vlaanderen veel lager dan wat de EU toelaat, besluit mevrouw Cloet.

II. Beschouwingen door minister Joke Schauvliege

Minister *Joke Schauvliege* stelt vast dat het dossier goed is voorbereid. Dat blijkt ook uit de vrij snelle goedkeuring van het programma door de EU.

Vlaanderen legt een aantal specifieke klemtonen, in het bijzonder op investerings- en vestigingssteun. Er gaat ruim 200 miljoen euro van de Europese middelen naar investeringssteun. Voor vestigingssteun gaat het om ruim 30 miljoen euro. Dat is samen 62 percent van het budget, merkt de minister op. In Europa bedraagt het gemiddelde 30 percent.

De agromilieumaatregelen zijn goed voor 18 percent van de middelen. Dat is ook meer dan het Europese gemiddelde van 16,8 percent. De Europese verordening verplicht in een aandeel te voorzien van 30 percent voor klimaat- en milieuge-relateerde maatregelen. In Vlaanderen ligt dat op 42 percent, wat er volgens minister Schauvliege op wijst dat Vlaanderen ambitieus is.

Kennisoverdracht en adviesdiensten zijn op Europees niveau goed voor 4,2 percent van de middelen. Vlaanderen zet er 6,2 percent op in. Een kwart van de Europese middelen wordt aan prioriteit 5 Hulpbronnen, efficiëntie en klimaat besteed, terwijl het Europese gemiddelde maar 9 percent bedraagt.

Er is een overdracht van middelen van pijler 1 naar pijler 2. Elf landen doen deze overdracht, geeft de minister mee. Op deze manier kan er gestuurd worden en geïnvesteerd in de toekomst van de bedrijven op basis van eigen Vlaamse accenten.

III. Bespreking

De heer *Herman De Croo* vraagt wat voor biolandbouw de cijfermatige objectieven zijn. In verband met de loonwerkers wil het lid weten of ze al dan niet uitgesloten zijn in PDPO III. Bij de verschuiving van 96 miljoen euro van pijler 1 naar pijler 2 rijst de vraag of dit ten goede komt aan de actieve landbouwers. Daarnaast wil de heer De Croo weten hoe het zit met de verzekering tegen noodweer, de horizontale impact van het klimaat, de demonstratieprojecten, de nieuwe zaken zoals precisiebemesting, het gebruik van drones en dergelijke. De inrichting van Natura 2000 is een dagelijkse zorg, al was het maar met IHD, stipt de spreker aan. Bij de Leaderprojecten werden vragen gesteld over de afbakening van de zones en waren er in 2012 opmerkingen van het Rekenhof. Welk gevolg werd gegeven aan de opmerking van het Rekenhof dat er te weinig met de Lissabondoelstellingen rekening wordt gehouden?

De heer *Bart Dochy* meent dat met PDPO III een aantal strategische keuzes uit het regeerakkoord kunnen worden gerealiseerd. De landbouwportefeuille, die er in navolging van de kmo-portefeuille zou moeten komen, kan waarschijnlijk kaderen in M04 Investerings, steun voor innovatieve investeringen in productie, meent het lid. De oprichting van een weersverzekering is belangrijk. De spreker hoopt dat de sector zal inspelen op de mogelijkheid om producentenorganisaties op te richten.

Bij M02 Bedrijfsadviesdiensten staat vermeld dat het om steun gaat verleend aan geselecteerde adviesbureaus. Hoe worden de adviesbureaus geselecteerd? Impliceert dat een certificering voor de adviesbureaus?

Mevrouw *Cathy Coudyser* verwijst naar de overheveling van middelen van pijler 1 naar pijler 2. Aanvankelijk ging het over 120 miljoen euro, nu wordt 96 miljoen euro vermeld. Wat is de reden voor deze daling? De weersverzekering is ook voor dit lid bijzonder belangrijk. Ze hoopt dat die snel gerealiseerd wordt. Is er al een timing voor?

De ervaringen met de Leaderprojecten zijn niet eensluidend positief, stelt mevrouw Coudyser. Er zouden soms veel middelen geïnvesteerd worden in projecten waarvan de output niet altijd positief is, zoals het herstel van de trage wegen in het Leaderproject Pajottenland. De personeelskosten zijn ook vaak te hoog in functie van de werklast die een bepaald project met zich meebrengt. Kunnen de PDPO III-instrumenten het budget rationeler inzetten? Kunnen vzw's worden opgevolgd? In welke mate wordt de effectiviteit van PDPO geëvalueerd? Wie evalueert en hoe worden de conclusies van de evaluatie geïmplementeerd? In verband met IHD en PAS biedt PDPO III mogelijkheden om stikstofvervuiling terug te dringen. Kunnen PDPO III-budgetten aangewend worden om een oplossing te bieden voor de oranje en rood ingekleurde landbouwbedrijven?

De heer *Bart Caron* stelt vast dat in M04 Investerings de emissiereductie uitdrukkelijk vernoemd is. Kan daarmee gewerkt worden aan de emissiereductie van bedrijven met een oranje code? Door de lange lijst van maatregelen ontstaat de indruk dat de kool en de geit worden gespaard. Zowel maatregelen in verband met het economische karakter van de landbouw als de agromilieumaatregelen en acties in Natura 2000-gebieden zitten erin. Bestaat er een overzicht van de verdeling over rubrieken zoals agromilieumaatregelen, investeringssteun, innovatie enzovoort? Hij zou graag ook een overzicht krijgen van de verschuivingen ten opzichte van PDPO II.

Mevrouw *Sofie Joosen* wil weten of tussentijdse bijsturing mogelijk is. Er is een advies van de Minaraad en de SALV om de biohectarepremie af te stemmen op de agromilieumaatregelen. Wat is de visie over een dergelijke afstemming? De ondersteuning van hoogstambomen is weggefallen. Minister Peeters verklaarde hierover tijdens de vorige legislatuur dat hij deze ondersteuning buiten het PDPO verder zou willen zetten. Wat is de visie van de minister hierover?

Bij de demonstratieprojecten wordt volgens de heer *Francesco Vanderjeugd* gemikt op nieuwe technieken die duurzame praktijken ontwikkelen. Wat zijn de grenzen van de projecten? Zo is het bijvoorbeeld onduidelijk of demonstratieprojecten voor ggo's in aanmerking komen voor financiering. Dat zijn projecten die gericht zijn op het voorkomen van overdadige sproeistoffen, maar Europa staat huiverachtig tegenover de techniek.

Bij PDPO II was de belangrijkste opmerking van het Rekenhof dat er niet genoeg rekening werd gehouden met de Lissabondoelstelling. Hoe wordt daar nu wel rekening mee gehouden?

Mevrouw *Tinne Rombouts* vindt de ondersteuning van jonge landbouwers een belangrijk element. Er is nu al de overnamesteun, maar jonge landbouwers hebben vandaag ook problemen met het verwerven van grond. Zijn er in PDPO III ondersteunende maatregelen opgenomen? Kunnen de sector en het beroep aantrekkelijker worden gemaakt voor geïnteresseerden van buiten de land- en tuinbouwsector? Is er binnen PDPO III extra ondersteuning om potentiële jonge landbouwers aan te trekken? Is er extra begeleiding?

Een veel gehoorde kritiek is dat de ondersteuning en de maatregelen vooral gericht zijn op grote bedrijven. Er is misschien een andere aanpak nodig voor kleine bedrijven, maar die wordt nu voorzien in PDPO III. Mevrouw Rombouts vindt dat positief. Er is voor deze bedrijven ook ruimte voor innovatie. Innovatie en nieuwe technieken zitten al in het VLIF.

Het VLIF voorziet in een volledige begeleiding bij overnames. Toch sluipen er soms fouten in het dossier, waardoor een jonge starter VLIF-steun dreigt te verliezen. Er zou volgens het lid overwogen kunnen worden om een erkenning van adviesbureaus te organiseren. Misschien kan er in overleg met de adviesbu-

reus worden nagedacht of zij bijvoorbeeld niet over een aansprakelijkheidsverzekering moeten beschikken. De landbouwer mag niet de dupe zijn van de fouten van het adviesbureau, maakt het lid duidelijk.

De heer *Jos De Meyer* wil bijkomend weten of loonwerkers door de EU van VLIF-steun zijn uitgesloten of dat dit komt door de beperkte budgettaire Vlaamse middelen. Er is altijd gesteld dat loonwerkers niet in aanmerking komen voor het VLIF, maar volgens de loonwerkers zelf is EU-steun wel mogelijk. In Vlaanderen komen ze in aanmerking voor de kmo-steun, maar de organisaties van de loonwerkers stellen daarover dat die steun niet op maat is van de betrokken bedrijven.

De verschuiving van pijler 1 naar pijler 2 heeft volgens minister *Joke Schauvliege* ook de bedoeling actieve jonge landbouwers verder te ondersteunen. De loonwerkers zijn geen begunstigden van het VLIF, stelt de minister.

Mevrouw *Belinda Cloet* vult aan dat de klassieke VLIF-steun door de EU uitgesloten wordt voor loonwerkers. Het moet gaan om steun aan landbouwbedrijven. Steun voor loonwerkers zou onder een andere maatregel voorzien moeten worden.

Minister *Joke Schauvliege* belooft de mogelijkheden verder te onderzoeken.

De minister verklaart dat de weersverzekering pas in 2017 zal ingaan. Het dossier wordt verder besproken met de sector.

Voor demonstratieprojecten en innovatie gebeurt een open oproep waar per jaar een thema op wordt gekleefd. Voor de instandhoudingsdoelstellingen zijn er verschillende soorten ondersteuning, deelt de minister mee. De rechtstreekse steun voor de inrichtingswerken alleen bedraagt 3,6 miljoen euro, merkt de spreker op.

De Leadergebieden zijn nog volop in opmaak. Dat kadert binnen de Lissabondoelstelling en moet voldoen aan het Europese kader.

Het was niet de bedoeling om de kmo-portefeuille binnen PDPO III te voorzien, merkt de minister op. De selectie van de adviesbureaus voor KRATOS gebeurt via een overheidsopdracht. De suggestie om dat te linken aan de kwaliteit van de begeleiding van landbouwers bij het indienen van dossiers zal de minister nader bekijken.

De geplande overheveling tussen de twee pijlers bedroeg aanvankelijk inderdaad 120 miljoen euro, bevestigt de minister. Bij de berekening was echter een jaar te veel in rekening gebracht. Het gaat pas in vanaf 2016, waardoor het om 96 miljoen euro gaat.

De Leaderprojecten groeien bottom-up. Het is de bedoeling om maximaal drie doelstellingen in die gebieden te ondersteunen.

Er is in een grondige evaluatie voorzien in 2017 en 2019. Er is afstemming gebeurd met de adviezen over de biohectaresteen gekoppeld aan de agromilieumaatregelen, stelt de minister.

De ondersteuning van hoogstambomen is niet meer opgenomen in het PDPO, maar dit zou nu met Vlaamse steun verder betaald worden.

Jonge landbouwers zijn een van de speerpunten, maakt de minister duidelijk. Binnen de selectie van de maatregelen worden zij altijd op een positieve manier

benaderd door de selectiecriteria. De aankoop van grond is geen maatregel binnen PDPO III. Om de instroom van nieuwe landbouwers te bevorderen, zijn er nieuwe maatregelen voor kleinere nieuwe landbouwers die niet uit de sector komen. De advisering, KRATOS, is cruciaal voor specifieke steun aan jonge landbouwers. Er is ook steun voorzien voor starterscursussen.

De vraag over de aansprakelijkheid zal de minister meenemen voor verder onderzoek. De controle van de effectiviteit van het advies is opgenomen in de evaluatie, besluit de minister.

Mevrouw *Belinda Cloet* deelt mee dat er jaarlijks een voortgangsverslag van het programma wordt opgesteld. In 2017 en 2019 moet er van de EU een uitgebreid jaarverslag worden opgemaakt. Daar zijn evaluatievragen aan gekoppeld die meer verband houden met de impact. In 2017 zal de evaluatie misschien niet heel diepgaand zijn, want het duurt altijd een aantal jaren vooraleer maatregelen in volle uitvoering zijn. Daarnaast wordt voor elke maatregel in continue monitoring voorzien. Het monitorings- en evaluatieplan wordt nog opgemaakt.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Francesco VANDERJEUGD,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

EC	Europese Commissie
EFMZV	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EIP	European Innovation Partnership
ELFPO	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESI	Europese Structuur- en Investeringsfondsen
EU	Europese Unie
ggo	genetisch gemodificeerd organisme
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
GSK	Gemeenschappelijk Strategisch Kader
IHD	instandhoudingsdoelstelling
kmo	kleine of middelgrote onderneming
Leader	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
MER	milieueffectrapport
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PDPO	Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij
SWOT	strengths, weaknesses, opportunities, threats
TB	technische bijstand
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLM	Vlaamse Landmaatschappij